

Rodinné finance: jak se dělí majetek a dluhy po zemřelém

Pozůstalostní řízení postihne většinu lidí. Pokud neexistuje závěť nebo dědická smlouva, přichází dědění ze zákona. Podle nového občanského zákoníku má co nejvíce jmění zůstat v rodině.

Den D(ědění) nadešel. Soudní komisař svolal všechny dědice ve stejnou hodinu na stejné místo, začíná konečné jednání o pozůstalosti. Až odtud vyjdete, budete vědět, kolik peněz vám přibude na kontě, kdo bude spravovat dům po babičce nebo mít plnou hlavu starostí, zda zadlužené dědictví odmítnout.

1. třída

Podle českých zákonů mají při rozdělování pozůstalosti přednost děti a manžel či manželka. Patří do takzvané první dědické třídy a každý z nich dostane z pozůstalosti stejný díl.

Uvedme si příklad. Zemřel pan Dvořák, po kterém zůstala manželka a jejich dvě dospělé děti. Měli rodinný dům, auto a půlmilionový úvěr. Nejprve proběhne vypořádání společného jmění, kdy manželce připadne polovina majetku a dluhů, zbývající polovina tvořící pozůstalost se bude dělit na tři rovné díly. V praxi se však nejbližší pozůstalí zpravidla domluví, například tak, že manželka si ponechá dům a bude splácet úvěr, děti prodají auto a částku si rozdělí. „Nedědí-li některé z dětí, nabývají jeho podíl stejným dílem jeho potomci,“ vysvětluje advokátka Alexandra Floriánová.

2. třída

Pokud zesnulý neměl děti, postupuje se podle pravidel takzvané druhé třídy. Kromě manželky tam spadají i rodiče zemřelého a dále ten, kdo s ním žil ve společné domácnosti nejméně jeden celý rok před smrtí. „Dědí-li pozůstalý manžel v druhé třídě, náleží mu vždy nejméně polovina pozůstalosti,“ upozorňuje Floriánová.

Opět si to přiblížme na příkladu. Manželé Svobodovi byli bezdětní. Když po autonehodě zemřela paní Svobodová, zůstal po ní manžel a její osmdesátiletá maminka. Manželé měli ve společném jmění byt, nějaké akcie a chatu na Lipně. Notář musí nejdříve vyčíslit hodnotu společného jmění. Ta se stejně jako v předchozím případě rozdělí napůl. Polovina připadne manželovi a druhá část se dělí mezi něj a maminku paní Svobodové. Poté se vyjme část majetku zesulé, která do společného jmění nepatří. I ta se rozdělí mezi maminku a manžela s tím, že pozůstalému bude patřit minimálně půlka celé pozůstalosti po paní Svobodové. Pokud by však maminka paní Svobodové již nežila, dědil by manžel veškerý majetek.

Další třídy

Pokud nežijí rodiče ani manžel či partner zesnulého, v další třídě zákon pamatuje na sourozence, případně neteře a synovce. Okruh osob, které se mohou stát dědici ze zákona, se před dvěma lety rozšířil na další rodinné příslušníky. Dědických tříd je celkem šest. „Nově mohou dědit také praprarodiče nebo sestřenice a bratrance. Cílem je, aby majetek zůstal pokud možno v okruhu nejbližších nebo i vzdálenějších příbuzných zemřelého a jen zcela výjimečně jej zdědit stát,“ popisuje advokátka Floriánová.

Kolik kdo zdědí?

Pokud jste už dostali obsílku od soudního komisaře, je pravděpodobné, že dědit budete. Obecně má každý dědic nárok na stejný podíl. Ale kolik to vlastně je? O tom, jaký celkový majetek zemřelý po sobě zanechal, se následně dozvíte od notáře ze seznamu aktiv a pasiv pozůstalosti, přičemž aktiva jsou nabytý majetek a pasiva pak dluhy nebo pohledávky.

V seznamu figuruje vše od nedoplatků plynu a elektřiny přes odhadní cenu ojeté felicie až po obsah bezpečnostní schránky v bance.

„Teprve poté, co se udělá soupis pozůstalosti, se dědicové rozdělí. A jejich rozdělení může a nemusí kopírovat jejich dědické podíly. To znamená, že pokud například do pozůstalosti po otci patří dům, který můžeme s bratrem dědit napůl, a já se rozhodnu, že jsem dostatečně zajištěný a dům nepotřebuji, mohu jej přenechat bratrovi. Třeba i zcela bez náhrady - to, že jsem dědic, ještě neznamená, že něco dostanu,“ říká notář Radek Šmíd.

Ale pozor, je rozdíl přenechat sourozenci svůj podíl nebo dědictví odmítnout. „Kdybych své dědictví odmítl, přešlo by ze zákona na mé děti, tedy vnoučata zůstavitele,“ vysvětluje Šmíd. Místo dobrého úmyslu by dotyčný tak rodině vše jen zkomplikoval, neboť poté by polovinu domu vlastnil pouze jeden syn zemřelého a o další půlku by se dělila vnoučata z rodiny druhého syna.

Rodinné finance: jak se dělí majetek a dluhy po zemřelém

Co s dluhy?

Nový občanský zákoník přinesl ještě další změnu. V rodině zesnulého má zůstat nejen co nejvíce jeho majetku, ale rodina se má také postarat o případné vyrovnání dluhů. Dříve dědic sice také odpovídal za dluhy zůstavitele, ale jen do výše hodnoty nabytého majetku. „Nově dědici hrozí, že za svého předka bude muset uhradit dluh, který je i vyšší než je nabyté dědictví. Lze se tomu však bránit takzvanou výhradou soupisu dědictví,“ vysvětluje advokátka Floriánová.

Dědicové obecně odpovídají za dluhy v plném rozsahu, a to společně a nerozdílně. „Pro věřitele jsou jednou osobou,“ poukazuje Radek Šmíd. Ten, kdo přijímá dědictví, tak činí bezvýhradně. To znamená, že si nemůže klást podmínky, že například menší dluh zaplatí, ale větší už ne.

Do dědictví, kdy v seznamu pozůstalosti aktiv a pasiv převládají pohledávky věřitelů, se nehrne žádný z bližních zemřelého, ale je dobré si vše v klidu promyslet. Mnozí lidé dělají chybu, že překotně odmítnou dědictví ještě před tím, než jsou poučeni soudním komisařem, jaké to může mít následky. „Odmítnutí dědictví je neodvolatelné. A platí natrvalo. Pokud dědictví odmítnu s tím, že teď nemám o nic z toho majetku zájem, a v budoucnu se objeví další majetek zesnulého, už si to nemůžu rozmyslet,“ upozorňuje Šmíd.

Budete mít na to ještě dostatek času. Až teprve od chvíle, kdy jsou přítomní na konečném jednání poučení o dědickém právu, začíná běžet měsíční lhůta, ve které si mohou rozmyslet, zda přijmout nebo odmítnout dědictví. Ale i tady je třeba si dát pozor na termíny. „Když se do měsíce nevyjádří, tak jejich právo odmítnout dědictví zaniká,“ dodává notář.

Vyjádřit se musí i nezletilý dědic, a to prostřednictvím opatrovníka, který mu bude pro účely řízení o pozůstalosti určen.

Co vás čeká u notáře

Jako první je notář povinen vás poučit o dědickém právu. Pozorně si ho poslechněte, jaká jsou vaše práva, případně termín pro odmítnutí dědictví. Poté soudní komisař sestaví seznam majetku, který patřil do společného jmění manželů.

Následně je uzavřena dohoda o vypořádání společného jmění. Uzavírají ji pozůstalý manžel na straně jedné a dědicové na straně druhé. Víceméně probíhá tak, že dědicové notáři oznámí svoji představu a notář dohodu sepíše. Je to podobný postup jako vypořádání majetku po rozvodu.

Dále notář sestaví seznam aktiv a pasiv pozůstalosti, tedy seznam majetku, který zemřelému patřil a na který se v řízení o pozůstalosti přišlo. Na závěr je uzavřena dohoda o rozdělení pozůstalosti.

Kolik stojí notář

Kolik peněz z pozůstalostního řízení připadne na odměnu notáři, závisí na hodnotě majetku, který dědíte. Podle vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb. si z prvních 100 tisíc bere notář základ dvě procenta, z další částky až do půl milionu 1,2 procenta, z milionového majetku necelé procento a tak to jde dál. V ojedinělých případech může notář zvýšit svoji odměnu až na dvojnásobek, například v situaci, kdy bylo ve věci třeba opakovaně nařizovat jednání (například když dědicové i několikrát změni dohodu o rozdělení pozůstalosti) nebo dědilo-li se podle cizího (německého, anglického a podobně) práva.

Notář má kromě odměny i právo na náhradu hotových výdajů, které v řízení vynaložil (většinou náklady na předvolání dědiců k jednání a na doručení konečného usnesení) a na náhradu DPH. Dědicům může být rovněž uložena povinnost uhradit soudu náklady na znalecké posudky a na tlumočnický. Pokaždé ale musí notář klienta na tuto skutečnost předem upozornit.

Jak dlouho trvá pozůstalostní řízení

Většina pozůstalostních řízení je do půl roku vyřízená, pokud není žádný problém. Lhůta se ale v mnoha případech prodlužuje. Například když jednoho z dědiců nelze dohledat, je nezletilý nebo nesvéprávný, majetek zůstavitele je v cizině nebo pokud byl zůstavitel podnikatel a jeho majetek je složité strukturovaný. „Extrémní případy trvají i několik let, ale jsou výjimečné a nestandardní,“ říká notář Radek Šmíd.

Autor: [Bohdana Jarošová](#)

Zdroj: http://finance.idnes.cz/jak-se-deli-majetek-a-dluhy-po-zemrelem-dxv-/viteze.aspx?c=A170106_094137_viteze_sov